Beslissing over stimuleren weidegang mist visie en wordt te lang vooruitgeschoven, vindt oud-ZLTO-topman Antoon Vermeer

Weidepremie uit EU-geld

Aan de vooravond van de nieuwe overlegrondes over het EU-landbouwbeleid is Antoon Vermeer een van de adviseurs van staatssecretaris Henk Bleker. Volgens Vermeer moet Nederland in de onderhandelingen regelen dat EU-geld ingezet kan worden voor weidegang en mestverwerking.

tekst **Jaap van der Knaap**

Volgende maand zal EU-commissaris Dacian Ciolos zijn toekomstplannen voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2014 presenteren. Het huidige, kostbare beleid van toeslagrechten gaat op de schop en komend jaar krijgen de EU-lidstaten ruimte om te onderhandelen over eigen wensen. Maar wat is de insteek van de Nederlandse overheid? Wat wil de Nederlandse landbouwsector?
Een advies van de Raden voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) afgelopen zomer zette de Nederlandse staatssecretaris Henk Bleker op het juiste spoor. Alhoewel, het advies luidde onder meer dat de sector in de toekomst best zonder EU-geld kan opereren. Dat is opmerkelijk voor een sector waarin nu nog grote bedragen EU-geld omgaan.
Oud-ZLTO-voorzitter en melkveehouder Antoon Vermeer (62) heeft een belangrijke stem in de RLI en geeft uitleg. 'Besteed het geld aan innovatie en onderzoek, zodat de sector gezond is wanneer de geldstroom stopt.'

Wat is de kern van het advies?
'Op termijn kan de Nederlandse landbouw zonder inkomenstoeslag. De gemeenschappelijke landbouwgelden worden stilaan afgebouwd. Zolang deze geldstromen nog bestaan, moet de sector ze inzetten voor verduurzaming en innovatie, zodat de sector in de toekomst voldoende concurrerend blijft en voldoet aan de eisen van de samenleving.'

Waarom denkt de RLI dat de sector zonder subsidie kan overleven?
'De steunmaatregelen voor melk, omgerekend 4 cent per kg, waren bedoeld om veehouders te compenseren toen de toeslagen in 2006 losgekoppeld werden van productie. Veehouders kregen immers te maken met marktwerking, meer kans op melkprijzen lager dan dertig eurocent. Maar kijk naar de huidige melkprijs, die is ruimschoots boven de dertig cent en de internationale vraag naar zuivel blijft groeien. De steun is feitelijk overbodig. Wanneer je de steun niet kunt onderbouwen in de EU, raak je die kwijt. De Nederlandse landbouw kan zonder steun als de afspraken tussen landen worden nageleefd en er geen sprake is van oneerlijke concurrentie.'

U spreekt over verduurzaming. Dat kost de sector vooral veel geld en levert weinig op.
'Dat is een foute denkwijze. Verduurzaming betekent op lange termijn juist winst voor de sector. Natuurlijk is er een maatschappelijke "drive" om te investeren in duurzame landbouw, maar een koe die langer meegaat door diervriendelijke stallen levert economisch rendement, net als het opwaarderen van mest, waardoor kunstmest overbodig is. Daar gaat het om.'

Kunt u een praktisch voorbeeld geven van investeren in duurzaamheid?
'Een mooi voorbeeld is een premie voor weidegang. Als de melkveehouderijsector niet oppast, loopt de sector in een maatschappelijke en vervolgens economische fuik. Een fuik waarbij melkveehouders maar blijven denken dat schaalvergroting de enige oplossing is om te overleven. Maar is dat duurzaam? Bij schaalvergroting past geen koe in de weide omdat weidegang erg arbeidsintensief is. Maar door koeien op te stallen mis je de maatschappelijke aansluiting. Door weidegang financieel te stimuleren sla je meerdere vliegen in één klap. Je creëert een duurzame melkveesector door verbetering van dierwelzijn, een aantrekkelijk landschap, meer biodiversiteit en je behoudt een sector die geaccepteerd wordt door de samenleving.'

Bleker reageerde sceptisch op de weidegangpremie, omdat geld hiervoor ook uit de markt gehaald kan worden. Daar is geen overheidsgeld voor nodig.
'Hij heeft daarin een punt. Een voorbeeld daarvan is Cono, die investeringen in duurzaamheid en weidegang beloont. Maar de hele sector heeft wel een zetje in de goede richting nodig. Als veehouders weidegang arbeidsintensief vinden, beloon ze dan en scheep ze niet af met een fooi. Er kan nu al geld voor worden vrijgemaakt door 10 procent af te romen van geld uit de zogenoemde eerste pijler, de huidige bedrijfstoeslag. Gebruik dat geld om een start te maken met het belonen van weidegang.'
'Dat geld zal inderdaad op termijn uit de markt moeten komen wanneer de EU-gelden verminderen. Dat FrieslandCampina vanaf volgend jaar weidegang gaat belonen met 50 cent per 100 kg melk is een goede eerste stap. Weidegang is een geweldig marketinginstrument en beperkt zich echt niet alleen tot Nederland. Niet voor niets beeldt FrieslandCampina weidende koeien af op pakken babymelkpoeder in China.'

> 'Beloon weidegang, scheep boeren niet af met een fooi'

Bij subsidies hoort ook controle. Dat lijkt erg lastig bij weidegang.
'Cono kan het toch ook en ook FrieslandCampina heeft een eigen borgingssysteem. Het zal even zoeken zijn om geen extra administratielast te veroorzaken, maar het kan. Het belangrijkste is dat je aantoont in welke richting je als sector wilt bewegen. Kies je voor weidegang? Laat dat zien en geef aan hoe de EU kan helpen om een duwtje in de juiste richting te geven. Maar dat is nu het probleem; er is onvoldoende visie in de zuivelsector rondom weidegang, besluiten worden maar vooruitgeschoven. Het duurt allemaal veel te lang. Melkveehouders zijn ondernemers en die zijn gebaat bij helderheid.'

Waarom benadrukt het rapport dat de sector nu al aan de slag moet met verduurzaming?
'Ondernemers willen verder, moeten weten welke keuzes ze moeten maken. Daarnaast moeten we nu al aantonen welke koers Nederland wil. Dan staan we straks sterker in de EU-onderhandelingen als er wordt bepleit dat geldstromen naar het bouwen van duurzame, emissiearme stallen moeten gaan of naar onderzoek naar het opwaarderen van mest. We moeten echt nu al aan de slag.'

Kan er zelfs EU-geld ingezet worden voor het oplossen van het mestprobleem?
'De sector zelf is aan zet, maar kan wel de overheid aanspreken. Er ligt een belangrijke opdracht op het gebied van mestverwerking voor de veehouderij. Als we het mestprobleem niet oplossen, komen er dierproductierechten en daar is de veehouder, en ook bedrijven in de bedrijfskolom, zoals Agrifirm, FrieslandCampina en Vion, niet bij gebaat. Sla de handen ineen, investeer in onderzoek en maak een plan voor verwerking of herwaardering van mest en investeer daarvoor in een goede infrastructuur. Zet er de juiste mensen op en vraag de overheid om ruggensteun. Ook dat is inzetten op verduurzaming van de sector.'

Wat vindt Bleker van alle adviezen?
'De staatsecretaris onderstreept de lijn die we hebben aangegeven, al zal hij er zijn eigen interpretatie aan geven. Ook LTO heeft het opgepakt en pleit voor een weidegangpremie. Belangrijk is dat het EU-geld echt in de sector blijft. De blijdschap van een hoge hectaretoeslag is van korte duur als daardoor verpachters hun pacht gaan verhogen. We moeten ervoor zorgen dat het geld dat bedoeld is voor de sector ook echt terechtkomt bij de boer die investeert in een maatschappelijk en economisch verantwoorde toekomst.' |